

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма *Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії*

Спеціальність *С3 Міжнародні відносини*

Галузь знань *Соціальні науки, журналістика, інформація
та міжнародні відносини*

Затверджено на засіданні
кафедри
Протокол №1 від 26.08.2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжнародні конфлікти
Викладач (-і)	Богачик-Дідович Юлія Ярославівна – асистентка кафедри міжнародних відносин
Контактний телефон викладача	(0342) 75 20 27
Е-mail викладача	yuliia.bohachyk-didovych@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/9205
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Дисципліна «Міжнародні конфлікти» належить до обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності СЗ «Міжнародні відносини». Вона формує у студентів систему знань про природу, динаміку та механізми міжнародних конфліктів, їхню типологію, учасників і способи врегулювання. Курс поєднує теоретичні та практичні підходи до вивчення конфліктів у сучасних міжнародних відносинах, сприяє розумінню причин їх виникнення, етапів розвитку, а також ролі міжнародних організацій і миротворчих структур у запобіганні та розв'язанні конфліктів.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета курсу – сформувати у студентів цілісне уявлення про феномен міжнародних конфліктів, їхню специфіку, структуру та динаміку в сучасній системі міжнародних відносин, а також розкрити вплив конфліктів на забезпечення національної та міжнародної безпеки. Основні завдання дисципліни: • ознайомлення з теоретичними засадами, понятійно-категоріальним апаратом і методологією дослідження міжнародних конфліктів; • аналіз природи, типологізації та структурних елементів міжнародних конфліктів; • вивчення специфіки транснаціональних, етнонаціональних конфліктів і міжнародного тероризму; • дослідження фаз розвитку конфліктів, процесів управління ними та механізмів мирного врегулювання; • формування умінь аналізувати вплив міжнародних конфліктів на розвиток системи міжнародних відносин і безпекове середовище; • ознайомлення з миротворчою діяльністю міжнародних організацій, насамперед ООН, ОБСЄ, ЄС тощо.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Дана дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:

Загальні компетентності

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК6. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською іноземними мовами).

СК7 Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8 Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

Результати навчання

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VII	С3 Міжнародні відносини	IV	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	Семінарські заняття	сам. роб.
Феномен міжнародного конфлікту у світовій політиці.	2		4
Сфери розгортання конфліктів	2		4
Війна – як крайня форма розв’язання міжнародних протиріч.	2		6
Особливості сучасних воєн XXI ст.	2		6
Транснаціональні конфлікти та міжнародний тероризм.	2		4
Управління міжнародними конфліктами	2		4
Теоретичні підходи до аналізу міжнародних конфліктів. Сутнісні характеристики міжнародних конфліктів		2	4

Типи й форми сучасних міжнародних конфліктів		2	4
Глобалізація та соціоекономічні аспекти сучасних міжнародних конфліктів		4	6
Етнонаціональні конфлікти		2	4
Технології попередження конфліктів		4	6
Конструктивний потенціал конфліктів і міжнародна безпека		4	8
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
	Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	Практичне (семінарське) заняття	20
	Самостійна робота по лекційних тематиках	5
	Контрольна робота	10
	Контроль самостійної роботи	5
	Індивідуальне завдання	10
	Екзамен	50
	Максимальна кількість балів	100
Вимоги до письмових робіт	- Оцінювання самостійної роботи передбачає проходження тестування за лекційними (максимально 5 балів) та додатковими матеріалами (максимально 5 балів) . Оцінювання відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,1. <i>Контрольна робота</i> передбачає проходження 20 тестів та теоретичного питання для перевірки засвоєних знань. Оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множить на ваговий коефіцієнт 0,1, відповідно максимальний бал може скласти 10 балів - Оцінювання <i>індивідуального завдання</i> (максимально 10 балів) передбачає підготовку ментальної карти на обрану тему. В роботі має бути підґрунтя виникнення проблемної ситуації, її історичний розвиток; висвітлено сучасний стан проблеми (зацікавлені сторони/особи, причини конфлікту, позиції сторін і т.п.). При оцінюванні роботи береться до уваги структурованість викладання змісту роботи, повнота розкриття теми, самостійність в розв'язанні проблематики, власні форми систематизації та представлення інформації.	
Семінарські заняття	Оцінювання відповідей студентів на практичних (семінарських) заняттях відбувається за 100 бальною шкалою. По завершенні теоретичного навчання максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 20 балів.	
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених силябусом навчальної дисципліни.	
Підсумковий контроль	- Оцінка за іспит формується на основі результатів тестування (максимальна оцінка за тести – 50 балів). Оцінювання за екзамен відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,5. <i>Підсумкова оцінка</i> за вивчення дисципліни складається із суми балів за роботу на семінарах (максимально – 20 балів), отриманих балів за самостійну роботу (максимально – 5+5), за контрольну роботу (максимально – 10), за індивідуальне завдання (максимально – 10), і оцінки, отриманої за екзамен (максимальний бал – 50 балів), що в сумі максимальний може скласти 100 балів.	

	• При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, опрацювання завдань, підготовка презентацій доповідей, підготовка індивідуальних завдань тощо.
--	---

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується [Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника \(введено в дію наказом ректора No 309 від 19.05.2023 р.\)](#). Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу суттєвих запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студентів на лекціях чи семінарських заняттях або ж отримання негативних оцінок на семінарських заняттях відповідні форми аудиторної активності повинні бути відпрацьовані. У випадку виявлення академічної недоброчесності, викладач пропонує студентам повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням:

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/04/33-062024-antykoriupcijna-prohrama-na-2024-2026-roky.pdf?utm_source=chatgpt.com

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора No 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

8. Рекомендована література

1. Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин [Текст]: зб. наук. пр. / за ред. д-ра іст. наук, проф. А. І. Кудряченка ; Держ. установа "Ін-т всесвіт. історії Нац. акад. наук України". Київ : Фенікс, 2014. 309 с.
2. Арістова А. В. Релігійні конфлікти в сучасному світі: природа, вияви, шляхи врегулювання [Текст] : монографія. К. : НТУ, 2007. 336 с.
3. Беззубко Л. В. Управління трудовими конфліктами / Л. В. Беззубко та ін. К. : МАУП, 2004. 256 с.
4. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с.
5. Великі війни, великі трансформації. Міжконфесійні конфлікти у транскордонних регіонах: історична ретроспектива та виклики сучасності. Толерантність в історичному і міжкультурному вимірах [Текст]: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 13–14 жовт. 2016 р., м. Чернівці / за заг. ред. Балуха В. О. Чернівці : Рута, 2016. 167 с.
6. Ващенко І. В., Кляп М. І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посібник. Київ : Знання, 2013. 407 с.
7. Геноциди та етнічні конфлікти у XX ст. [Текст]: матеріали кругл. столу до 100-ї річниці геноциду вірм. народу на теренах Осман. імперії, [Запоріжжя, 17 квіт. 2015 р.] / редкол.: В. І. Мільчев та ін. Запоріжжя : [б. в.], 2015. 172 с.
8. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескаляція, залагодження. К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. 172 с.
9. Глобалізація безпеки [Текст]: навч. посіб. / О. Потехін, І. Тодоров. Донецьк : Ноулідж, 2011. 246 с.
10. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. К. : НАДУ, 2016.
11. Голуб'як Н. Р. Збройні конфлікти у сучасному безпековому просторі: особливості та тенденції // Проблеми політики, інформації та безпеки: колективна монографія / за ред. Марчука В. В. Івано-Франківськ : Ярина, 2022. С. 207–236.
12. Горовіц Доналд Л. Міжетнічні конфлікти [Текст]. Х. : Каравела, 2004. 684 с.
13. Гурак І. Ф., Цепенда І. Є. Методика ведення міжнародних переговорів: навчально-методичний посібник для студентів напряму 6.030301 «Міжнародні відносини». Івано-Франківськ : П/п Б. Кузів, 2011. 32 с.

14. Долинська Л. В., Матяш-Заяц Л. П. Психологія конфлікту: навч. посіб. К. : Каравела, 2010. С. 167–175.
15. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління: навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2005. С. 128–137.
16. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика: монографія / Я. А. Жаліло. К. : Нац. ін-т стратег. дослідж., 2013. 368 с.
17. Економічний суверенітет України в умовах глобальних викликів: монографія / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, В. В. Юхименко [та ін.] ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2015. 683 с.
18. Жаліло Я. А. див. Економічна стратегія держави (уточнення).
19. Ігнатєва Т. В. Релігійна складова міжнародних конфліктів 2019 року // Трансгресивні виміри соціокультури буття постмодерну : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Кам'янець-Подільський, 2019. С. 117–127.
20. Іщенко Н. (Гумба) та ін. Конфлікти, що змінили світ / Український інститут майбутнього. Харків : Фоліо, 2020. 184 с.
21. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти: навч. посіб. К. : Либідь, 2009. 352 с.
22. Капітоненко М. Г. Модель гегемоністичної стабільності і роль України // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Вип. 42, ч. 2. К. : ІМВ, 2003. С. 41–47.
23. Капітоненко М. Г. Україна в постбіполярному світі // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Вип. 57, ч. 1. К. : ІМВ, 2005. С. 23–30.
24. Козуб В. О., Чернишова Л. О. Вплив глобалізації на сучасні міжнародні конфлікти // Перспективи розвитку міжнародних відносин: економічні та політичні аспекти : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Ужгород : Гельветика, 2019. С. 13–16.
25. Копійка М. В. Модернізація політики міжнародних організацій у сфері інформаційної безпеки // Політичне життя. 2020. №1. С. 102–109.
26. Конфлікт міжетнічний // Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. Т. 3. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. 792 с.
27. Краснер С. Global Communications and National Power: Life on the Pareto Frontier // Neorealism and Neoliberalism: The Contemporary Debate / Ed. by Baldwin. New York : Columbia Press, 1993.
28. Ларченко М. Л. Міжетнічний конфлікт як соціально-політичне явище: теоретичний аналіз [Архівовано 3 березня 2016 у Wayback Machine].
29. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: навч. посіб. К. : Професіонал, 2006. С. 247–262.
30. Локальні та регіональні конфлікти: загроза миру [Текст] / Нац. центр з питань євроатлантичної інтеграції України, Т-во «Знання» України. К. : Т-во «Знання», 2007. 20 с.
31. Малик Я. Й., Гелей С. Д., Лесечко М. Д. Економічна безпека України: внутрішні та зовнішні чинники: навч. посібник. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2017. 256 с.
32. Мацієвський Ю. Етнічний конфлікт – вивчений феномен? URL: <https://eprints.oa.edu.ua/104/1/ethnicconflict.pdf>
33. Максименко Н. Ю. Механізм саморозгортання етнонаціональних конфліктів в умовах сучасних інтеграційно-дезорганізаційних процесів // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2010. №42. С. 102–119.
34. Мадиссон В. В., Шахов В. А. Міжнародні конфлікти: причини, сутність і шляхи розв'язання // Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. К., 1997. С. 90–106.
35. Мазаракі А. А. див. Економічний суверенітет України (уточнення).
36. Міжетнічні конфлікти [Архівовано 4 березня 2016 у Wayback Machine].
37. Пургіна А. Г. Міжнародні економічні конфлікти [Текст]: навч. посібник. Дніпро : ЦУЛ, 2008. 280 с.
38. Примуш М. В. Конфліктологія: навч. посібник. Київ : Професіонал, 2006. 288 с.
39. Русинка І. І. Конфліктологія. Психологія запобігання і управління конфліктами: навч. посіб. К. : Професіонал, 2007. С. 167–176.
40. Сміт Е. Національна ідентичність. Київ, 1994. С. 80.
41. Smith A. National Identity. London, 1991. P. 72.
42. Sklyer L. Competing Conceptions of Globalization. Journal of World-Systems Research. Vol. 2, 1999. P. 143–163.
43. Стрельцов Є. Л. Міжнародні конфлікти: спроба визначення // Актуальні проблеми держави і права. 2015. Вип. 75. С. 227–234. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2015_75_36
44. Тимофєєв С. Міжетнічні конфлікти та роль держави в їх вирішенні [Архівовано 3 березня 2016 у Wayback Machine].
45. Халілев Р. А. Міжетнічні конфлікти та їх зв'язок зі станом оперативної обстановки.

46. Хоменко Г. Д. Конфлікти в міжнародних відносинах на початку ХХІ століття: зміна парадигм // Наук. вісн. дипломатичної акад. України. Вип. 9. К., 2003. С. 41–50.
47. Шпорлюк Г. Комунізм і націоналізм. Карл Маркс проти Фрідріха Ліста. Київ, 1998. С. 303–304.
48. Waltz K. The Emerging Structure of International Politics // International Security. 1993. Vol. 18, No. 2. P. 44–79.
49. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. К. : НІСД, 2017. 496 с.

Викладач

Юлія БОГАЧИК-ДІДОВИЧ